

Sosiaali- ja terveysministeriö
www.lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/234/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta HE 319/2022 vp täydentämisestä

Tehyn lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansäätämistä annetun lain 59 §:n ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansäätämistä annetun lain 59 §:n muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 319/2022 vp) täydentämisestä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi siitä, että valtio voi korvata Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpidosta aiheutuvia lisäkustannuksia erillinen valtion korvaus myöntämällä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voisivat ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä sairaaloidensa yhteydessä. Voimassa olevassa laissa näillä hyvinvointialueilla on tämä mahdollisuus vuoden 2032 loppuun saakka. Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi hoitopaikan valintaa koskevaan lainsäädäntöön teknisluonteisia tarkistuksia.

Ehdotuksen keskeinen sisältö:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voisivat ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystysyksikköä sairaaloidensa yhteydessä. Voimassa olevassa laissa näillä hyvinvointialueilla on tämä mahdollisuus vuoden 2032 loppuun saakka.

Esityksen tavoitteena vahvistaa Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden edellytyksiä kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpitoon.

Yleiset kommentit

Tehy näkee esityksen perustavoitteen kannatettavana. On tärkeää saada yhdenvertaiset palvelut kaikille. Pitkät etäisyydet tulee huomioida niin, että potilaat/asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelun ja pääsevät päivystykseen. On tärkeää näillä alueilla asuvien yhdenvertaisia mahdollisuuksia päästä hoitoon, joka on merkityksellistä laadukkaan oikea-aikaisen hoidon saamisessa ja potilasturvallisuuden varmistamisessa. Hoitohenkilöstön riittävyys tulee huomioida päivystysten kokonaisuutta suunniteltaessa ja varmistettaessa terveydenhuoltolain 50 §:n 6 momentin mukaan, että päivystävissä yksiköissä on riittävät voimavarat ja osaaminen hoidon laadun ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi. On tärkeää myös varmistaa sote-maakunnan pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen alaisen ensihoitopalvelun synergia riittävien ja laadukkaiden ensihoitopalvelujen varmistamiseksi.

Terveydenhuoltolain 50§ säädetään kiireellisen hoidon keskittämisestä. Terveydenhuoltolain 50§ erillinen momentti toteaa, että sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvalla, mikäli etäisyydet ja alueelliset olosuhteet vaativat, voidaan määräaikaisesti järjestää perusterveydenhuollon eli yleislääketieteen ympärivuorokautista päivystystä. Järjestämislain, 12§:ssä todetaan puolestaan, että sote- maakunta ei saa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta mm. terveydenhuoltolain 50§:ssä tarkoitettuja kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluja, lukuun ottamatta perusterveydenhuollon päivä- ja ilta-aikaista kiireellistä vastaanottoa. Kyseistä kokonaisuutta on mielestämme syytä tarkentaa järjestämislakiluonnoksessa, kuten myös myöhemmin päivitettävissä terveydenhuoltolaissa, koska nykyinen käytäntö huomioiden epäselväksi jää missä määrin ko. toimintaa voidaan järjestää sote- maakunnan omana toimintana tai hankitaan yksityiseltä palveluntuottajalta.

Tehy ilmaisee huolensa päivystystoiminnan ylläpidon edellytyksistä. Mikäli päivystystoiminnan ylläpidon edellytyksiin kohdistuu ko. hyvinvointialueilla merkittäviä tehokkuusvaatimuksia ja mikäli niiden rahoitus ei ole riittävää, on uhkana päivystystoiminnan sulkeminen näillä alueilla. Tämä voisi siten vaikuttaa myös Länsi-Pohjan synnytystoimintaan. Muun päivystystoiminnan päättyessä Länsi-Pohjan sairaalassa myös synnytystoiminta päättyisi, koska silloin esim. sektiot eivät olisi mahdollisia ympärivuorokautisen leikkaus- ja anestesiatoiminnan päättyessä. Tässä tilanteessa päivystysasetuksen mukaista poikkeuslupaa ei olisi edellytyksiä hakea Sosiaali- ja terveysministeriöltä. Jo tällä hetkellä Suomen synnytyssairaaloiden verkosto on hyvin harva ja matkat synnytyssairaalaan monissa osissa maata ovat pitkiä, mikä asettaa synnyttäjät nykyiselläänkin hyvin eriarvoiseen asemaan palveluiden saatavuuden ja potilasturvallisuuden suhteen (esim. matkasynnytys).

Väestön ikääntyessä riski mm. gynekologiseen syöpään sairastuvuudessa kasvaa. Hoitopaikan sijainnilla on merkitystä kaiken ikäisille naisille, niin nuorille, ikääntyville, työikäisille kuin perheellisille naisille. Myös naistentautipotilaiden päivystyksellinen hoito ja riittävä palvelutaso tulee näillä alueilla varmistaa ja pääsy päivystyksellisesti gynekologisen lääkäri hoitoon turvata myös Savonlinnassa. Myös päivystävän kättilön hoidon arvioita ja hoitoa tulee olla saatavilla Savonlinnassa, koska synnytysosaston sulkemisen myötä synnyttäjien täytyy hakeutua Mikkeliin, Lappeenrantaan tai Joensuuhun. Koska synnytyksen ajankohtaa on vaikea ennustaa, tulee tilanteita, jolloin tarvitaan kättilön arviota synnytyksen tilanteesta, synnyttäjä tarvitsee ohjausta ja apua synnytyssairaalaan hakeutumisessa ja tarvittaessa tukea ja hoitoa sairaalaan kuljetuksen aikana. Tätä tulisi entuudestaan vahvistaa, sillä nykyisellään kättilöitä ei ole saatavilla kaikkina vuorokauden aikoina.

Lausunnon valmistelussa on huomioitu yhteistyöjäsenjärjestön Suomen Kättilöliitto ry:n näkemykset.

Helsingissä 20.1.2023

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Kehittämispäällikkö Petra Marjamaa, Tehy ry petra.marjamaa@tehy.fi